

Lattergas fra gaspatroner

Udbredelsen blandt elever på
ungdomsuddannelser

Foreliggende resultater om udbredelsen af lattergas fra gaspatroner fra den såkaldte UNG19-undersøgelse, er de første af sin art i Danmark, og fungerer som en selvstændig opfølgning til Ungdomsprofilen 2014. Resultaterne indgår i to landsdækkende, repræsentative tværsnitsundersøgelser af gymnasie- og erhvervsskoleelevers sundhed og trivsel i 2019. Der er således tale om to forskellige undersøgelser, der er gennemført af henholdsvis Sundhedsfremme ved Steno Diabetes Center Copenhagen (på erhvervsskolerne) og Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet (de gymnasiale uddannelser).

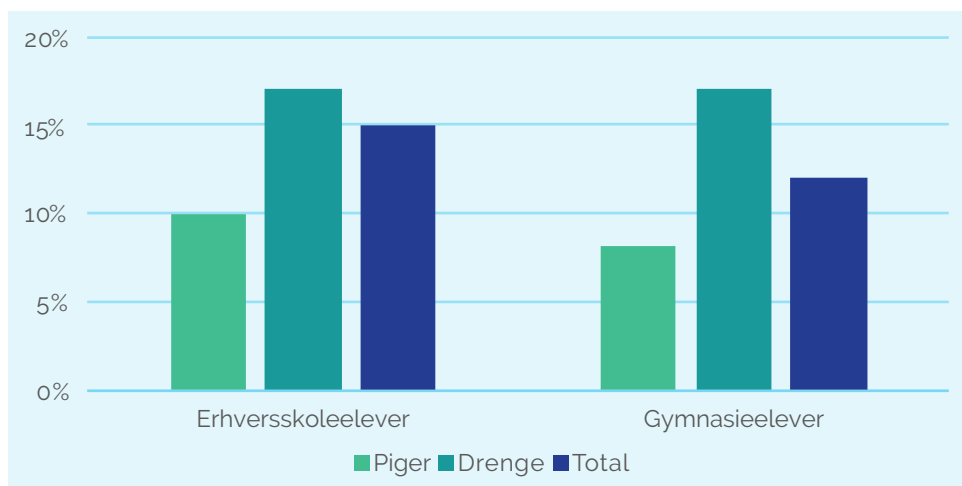
Dataindsamlingen har fundet sted fra januar til juni i 2019, og elever over 15 år har besvaret spørgeskemaerne. I alt har 26.599 elever på de gymnasiale uddannelser og 6.119 elever på erhvervsskolerne medvirket, og besvarelsesprocenterne var henholdsvis 65 pct. (GYM) og 68 pct. (EUD). I denne analyse er der fokuseret på elever i aldersgruppen 15 til 25 år, da denne aldersgruppe kan sammenlignes på tværs af uddannelsesretninger.

Der skal gøres opmærksom på, at en vis andel af unge mellem 15 og 25 år ikke er indskrevet på en ungdomsuddannelse, så resultaterne der præsenteres her er ikke repræsentative for alle 15-25-årige i Danmark, i modsætning til andre befolkningsundersøgelser der f.eks. beskriver udbredelsen af illegale stoffer, lige som Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen gør¹.

Store kønsforskelle i udbredelsen af lattergas fra gaspatroner på begge uddannelsesretninger

I alt angiver 12 pct. af de 15-25-årige på de gymnasiale uddannelser at de på et tidspunkt i deres liv har prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner. Der ses store kønsforskelle i udbredelsen, og generelt har flere drenge (17 pct.) end piger (8 pct.) prøvet at inhalere lattergas. På erhvervsskolerne angiver tilsvarende 15 pct. af eleverne at have prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner, og også her ses markante kønsforskelle mellem drenge (17 pct.) og piger (10 pct.). Der er således ikke markante forskelle i udbredelsen blandt eleverne på de to uddannelsesretninger, men markant flere drenge, sammenlignet med piger, har eksperimenteret med lattergas fra gaspatroner. Andelen af dem, der angiver at de på et tidspunkt i deres liv har prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner på de to uddannelsesretninger og blandt drenge og piger, er illustreret i figur 1.

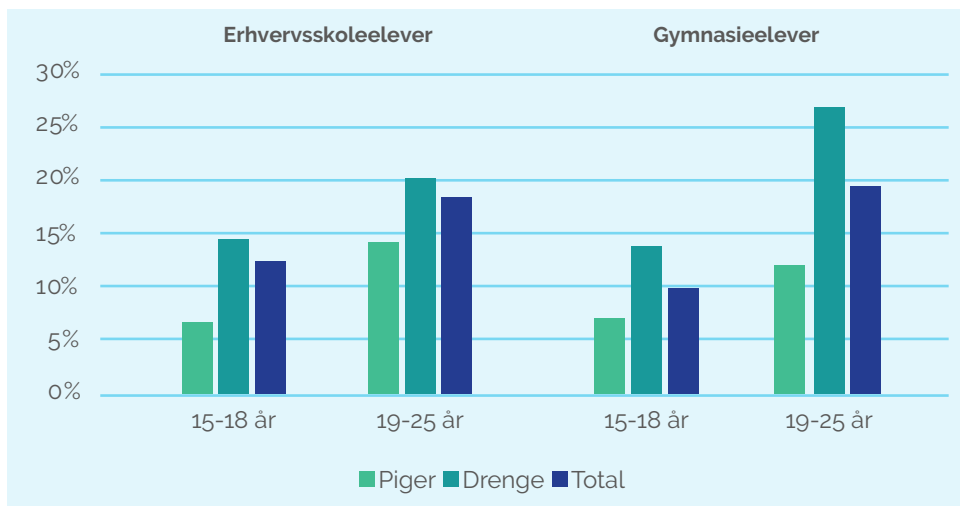
FIGUR 1. UDBREDELSEN AF LATTERGAS FRA GASPATRONER BLANDT ELEVER PÅ GYMNASIALE (N=26.599) OG ERHVERVSUDDANNELSER (N=4.237) I ALDEREN 15-25 ÅR, FORDELTE PÅ KØN.

Størst udbredelse blandt de ældre mandlige elever på gymnasiale uddannelser

Blandt de elever der svarer "ja" til at de i løbet af deres liv har inhaleret lattergas fra gaspatroner er i begge uddannelsesretninger størst blandt de 19-25-årige. Som vist i figur 2, angiver 27 pct. af drengene og 12 pct. af pigerne på de gymnasiale uddannelser i denne aldersgruppe at de på et tidspunkt i deres liv har prøvet at have inhaleret lattergas fra gaspatroner. Den tilsvarende andel blandt de 15-18-årige er henholdsvis 14 pct. hos drengene og 7 pct. af pigerne. For så vidt angår erhvervsskoleeleverne, angiver 20 pct. af drengene mellem 19 og 25 år at de på et tidspunkt i deres liv har prøvet at indhalere lattergas fra gaspatroner, mens det samme gælder for 14 pct. af pigerne. Blandt de 15-18-årige på erhvervsuddannelserne, angiver 15 pct. af drengene og 7 pct. af pigerne at have prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner. Ud fra undersøgelsesresultaterne må det konstateres at andelen af dem der nogensinde har eksperimenteret med at inhalere lattergas fra gaspatroner er markant højere blandt de unge mænd mellem 19 og 25 år på de gymnasiale uddannelser, sammenlignet med alle andre elever i alle aldersgrupper og på de forskellige uddannelsesretninger, hvor altså 27 pct. af drengene mellem 19 og 25 år på de gymnasiale uddannelser, angiver at have prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner.

FIGUR 2. UDBREDELSEN AF LATTERGAS FRA GASPATRONER BLANDT ELEVER PÅ GYMNASIALE- OG ERHVERVSUDDANNELSER I ALDEREN 15-25 ÅR, FORDELT PÅ ALDERSGRUPPER

Udbredelsen af lattergas fra gaspatroner er høj i hovedstadsregionen

Udbredelsen af lattergas fra gaspatroner er større i Region Hovedstaden sammenlignet med i alle andre øvrige regioner. Over 4 gange så mange (19 pct.) af eleverne på de gymnasiale uddannelser i Region Hovedstaden angiver nogensinde i deres liv at have inhaleret lattergas fra gaspatroner, sammenlignet med de gymnasiale elever i Region Nordjylland (4 pct.), hvor udbredelsen geografisk er er mindst. I de øvrige regioner gjaldt det samme for 7 pct. i Region Midtjylland, 9 pct. i Region Syddanmark og 12 pct. i Region Sjælland.

Blandt eleverne på erhvervsskolerne ses også betydelige geografiske forskelle. 21 pct. af eleverne på erhvervsuddannelserne i Region Hovedstaden, angiver at de på et tidspunkt har prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner. Dette er næsten dobbelt så mange (11 pct.) sammenlignet med i Region Syddanmark. I de øvrige regioner gjaldt det samme for 13 pct. i Region Nordjylland, og 16 pct. i både Region Midtjylland og Region Sjælland.

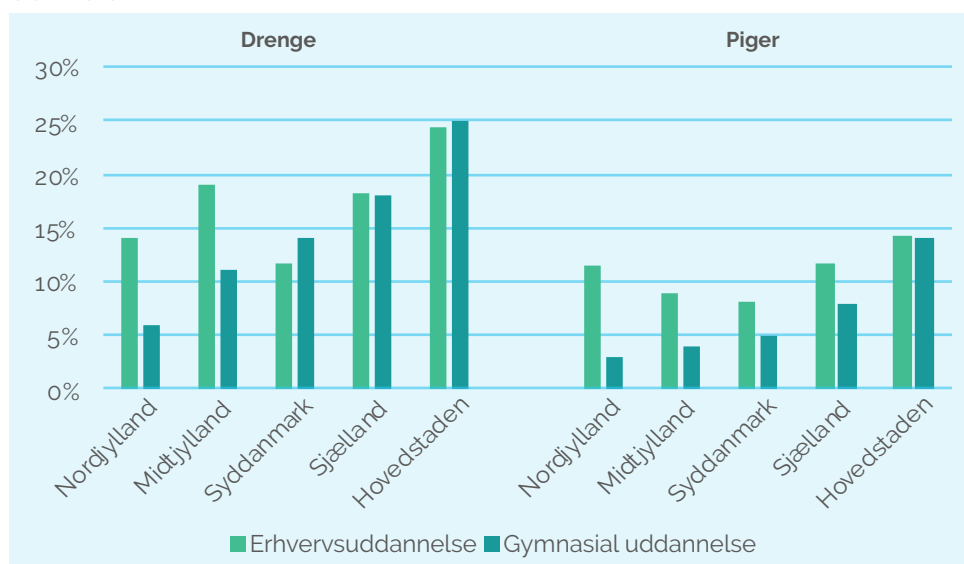
Udbredelsen af lattergas fra gaspatroner er således, på begge uddannelsesretninger,

markant mere udbredt i Hovedstadsregionen end i alle øvrige regioner. Forskellen i udbredelsen af lattergas fra gaspatroner i de forskellige regioner fremgår i tabel 1 og er yderligere illustreret i figur 3.

TABEL 1. UDBREDELSEN AF LATTERGAS FRA GASPATRONER BLANDT ELEVER PÅ GYMNASIALE- OG ERHVERVSUDDANNELSER I DE FORSKELLIGE REGIONER I ALDEREN 15- 25 ÅR, FORDELT PÅ KØN OG TOTALT, I PROCENT

Region	Erhvervsskoleelever			Gymnasieelever		
	Piger	Dreng	Total	Piger	Dreng	Total
Hovedstaden	14,2%	24,3%	20,7%	14,0%	25,0%	19,0%
Sjælland	11,6%	18,2%	16,4%	8,0%	18,0%	12,0%
Nordjylland	11,5%	14,0%	13,4%	3,0%	6,0%	4,0%
Midtjylland	8,9%	19,0%	15,8%	4,0%	11,0%	7,0%
Syddanmark	8,2%	11,7%	10,5%	5,0%	14,0%	9,0%

FIGUR 3. UDBREDELSEN AF LATTERGAS FRA GASPATRONER BLANDT ELEVER PÅ GYMNASIALE- OG ERHVERVSUDDANNELSER I ALDEREN 15-25 ÅR, FORDELT PÅ KØN OG REGIONER

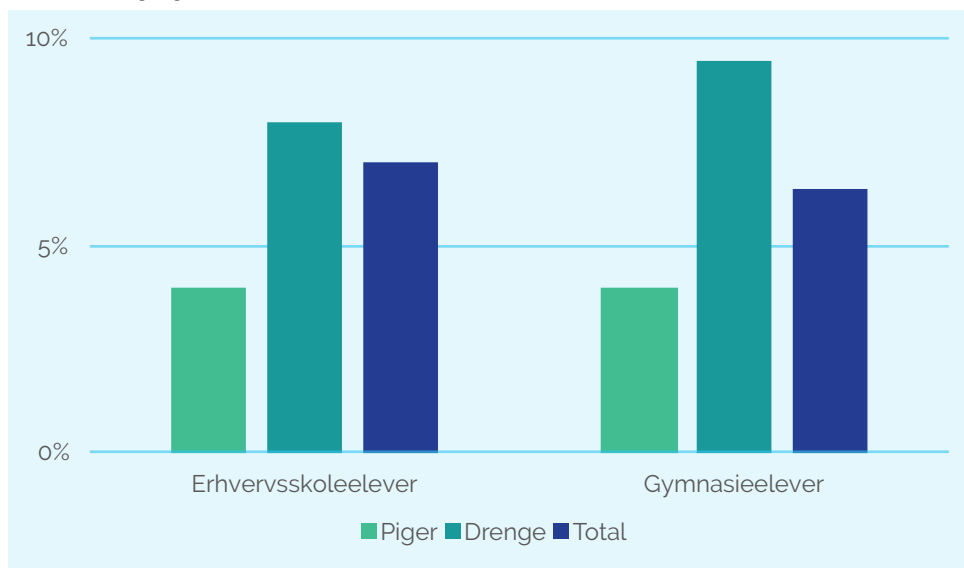
Det "aktuelle brug" af lattergas fra gaspatroner er det samme blandt de yngre og ældre elever

Det mere aktuelle brug af lattergas fra gaspatroner på de to studieretninger kan beskrives ud fra analyser af de elever der angiver at de har inhaleret lattergas fra gaspatroner inden for de seneste 12 måneder, altså indenfor det seneste år. Denne andel er naturligvis lavere sammenlignet med angivelsen af "nogensinde", og beskriver i højere grad problemets aktuelle omfang.

I alt 6 pct. af eleverne på de gymnasiale uddannelser angiver at have inhaleret lattergas fra gaspatroner inden for det seneste år (henholdsvis 9 pct. af drengene og 4 pct. af pigerne).

For eleverne på erhvervsskolerne har i alt 7 pct. af eleverne inhaleret lattergas fra gaspatroner inden for det seneste år (henholdsvis 8 pct. af drengene og 4 pct. af pigerne). Der er stort set ingen forskel i det aktuelle brug af lattergas fra gaspatroner i aldersgruppen 15-18 år og 19-25 år på de to forskellige studieretninger. Det må således konkluderes, at der er den samme udbredelse i det aktuelle brug blandt dem under og over 19 år.

FIGUR 4. UDBREDELSEN AF DET AKTUELLE BRUG AF LATTEGAS FRA GASPATRONER BLANDT ELEVER PÅ GYMNASIALE- OG ERHVERVSUDDANNELSER I ALDEREN 15-25 ÅR, FORDELT PÅ KØN

Anm: Aktuelt brug defineres som at have inhaleret lattergas fra gaspatroner inden for de seneste 12 måneder.

Medvirkende elever på de gymnasiale uddannelser

UNG19 GYM-stikprøven inkluderer 26.599 elever på 88 gymnasiale uddannelsesinstitutioner, der har besvaret spørgsmål omkring udbredelsen af lattergas (31 pct. af samtlige elever på de gymnasiale uddannelsesretninger STX, HF, HHX og HTX. Blandt de deltagende elever er 70 pct. STX-elever, 7 pct. HF-elever, 14 pct. HHX-elever og 9 pct. HTX-elever. STX-eleverne udgør derfor den største del af elevmassen blandt de gymnasiale uddannelser. Andelen af STX-elever i undersøgelsen er lidt større, end andelen af dem, der ifølge Danmark Statistik var indskrevet på STX i 2018 (59 pct.), mens andelen af HF-elever i undersøgelsen (12 pct.), HHX-elever (19 pct.) og HTX-elever (10 pct.) er noget lavere end andelen af de elever der er indskrevet på disse uddannelser, ifølge de nationale opgørelser fra Danmarks Statistik.

Medvirkende elever på de erhvervsuddannelser

UNG19 EUD-stikprøven inkluderer 6.119 elevbesvarelser fordelt på 58 matrikler, svarende til en stikprøvestørrelse på 5,9 pct. af alle erhvervsskoleelever i Danmark. Stikprøven er tilfældigt udtrukket på regioner og erhvervsskolernes fire hovedområder: "Omsorg, sundhed, pædagogik" (Omsorg), "Kontor, handel og forretningsservice" (Kontor), "Teknologi, byggeri og transport" (Teknologi) og "Fødevarer, jordbrug og oplevelser" (Fødevarer). Baseret på data fra undervisningsministeriets Uddannelsesstatistik (2017) svarer fordelingen på regioner stort set til den nationale fordeling af erhvervsskoleelever på regioner. På hovedområder er data vægтет for at justere for en skæv fordeling sammenlignet med den nationale fordeling. Fordeling på hovedområder i UNG19 EUD er 29 pct. på Omsorg, 17 pct. på Kontor, 40 pct. på Teknologi, og 14 pct. på Fødevarer. Andelen på Omsorg (29 pct.) er en del større end andelen på landsplan, hvor 18 pct. går på Omsorg. Andelene på Kontor og teknologi er lidt lavere i UNG19 EUD (henholdsvis 17 pct. og 40 pct. i UNG19 EUD) end i den nationale opgørelse (henholdsvis 22 pct. og 47 pct.). Hovedområdet Fødevarer indgår præcist med den samme andel i UNG19 EUD som i den nationale opgørelse (14 pct.)

Metodiske anmærkninger

Det fremgår ikke i analysematerialet, hvor mange gange dem der har prøvet at inhalere lattergas fra gaspatroner, faktisk har prøvet det. Det kan være alt fra at have prøvet det en enkelt gang, til flere gange, eller til at have udviklet et decideret misbrug.

I undersøgelserne, der begge er del af UNG19, er et repræsentativt udsnit af elever på de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne medtaget. På de gymnasiale uddannelser har elever mellem 15-30 år kunne besvare spørgeskemaet, mens samtlige elever uanset alder på erhvervsskolerne, har kunne medvirke i undersøgelsen. I foreliggende beskrivelser og analyser, er alene medtaget elever mellem 15 og 25 år på grund af optimalt sammenligningsgrundlag mellem de to studieretninger, og resultaterne i dette faktaark vil derfor fravige lidt fra resultaterne i de endelige Sundhed og trivsel 2019 undersøgelser.

Der er ikke nogen deltagende HHX-uddannelser i region Nordjylland og derfor er der en lidt lavere deltagelsesprocent i denne region. Dette kan have påvirket dataene, og der kan derfor være lidt usikkerhed omkring analyseresultaterne i denne region.

Referenceliste

Thorsted, A., Pisinger, V. (2019). Notat om brug af lattergas blandt unge på gymnasiale uddannelser 2019.

Ringgaard, L., Klinker, C. (2019). Brug af lattergas blandt elever på erhvervsuddannelser 2019, Notat til Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen (2018), Narkotikasituationen i Danmark, Delrapport 2 - Udbredelsen af illegale stoffer i Danmark.

Lattergas fra gaspatroner

Udbredelsen blandt elever på ungdomsuddannelser

© Sundhedsstyrelsen, 2019. Publikationen kan frit refereres med tydelig kildeangivelse

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Emneord: lattergas, elever, unge, stofbrug

Sprog: Dansk

Kategori: Faglig rådgivning

Version: 1.0

Versionsdato: 16. december 2019

Udgivet af Sundhedsstyrelsen: 16. december 2019

Sundhedsstyrelsen

Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk